

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ВИШИ СУД У БЕОГРАДУ
ОДЕЉЕЊЕ ЗА РАТНЕ ЗЛОЧИНЕ
К-По₂ број 8/13
Дана 22.11.2013. године
Београд
Устаничка 29

У ИМЕ НАРОДА

ВИШИ СУД У БЕОГРАДУ, Одељење за ратне злочине, у већу састављеном од судије Снежане Николић Гаротић, председника већа и судија Винке Бераха Никићевић и Растка Поповића, чланова већа, са записничарем Наташом Арсић, у кривичном поступку против оптуженог Хондо Самира, због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 став 1 КЗСРЈ у саизвршилаштву у вези са чл. 22 КЗСРЈ, по оптужници Тужилаштва за ратне злочине КТО.бр.6/13 од 17.05.2013. године измењеној 13.11.2013. године, након одржаног главног, јавног и дела претреса са кога је јавност била искључена дана 19.09.2013.године, коме су присуствовали заменици Тужиоца за ратне злочине, Милан Петровић и Снежана Станојковић, окривљени Хондо Самир и његов бранилац адв. Славиша Продановић, једногласно је донео и дана 22.11.2013.године у присуству заменика Тужиоца за ратне злочине Милана Петровића, окривљеног Хондо Самира и његовог браниоца, адв. Славише Продановића јавно објавио следећу

ПРЕСУДУ

опт.ХОНДО САМИР ЈМБГ: [REDACTED] рођен [REDACTED]
[REDACTED] године у [REDACTED], [REDACTED]
[REDACTED] од оца [REDACTED] и мајке [REDACTED] рођене [REDACTED] са
пребивалиштем у [REDACTED] ул. [REDACTED]
[REDACTED], држављанин [REDACTED]
[REDACTED], по занимању [REDACTED]
[REDACTED] сада се бави [REDACTED]
[REDACTED] и [REDACTED] у [REDACTED]
[REDACTED], [REDACTED]

хангар број 6; а за време туче стражари су оштећеном претили да ће га заклати и вређали говорећи да су му силовали мајку, која је такође била затворена у овом логору, те тако према њему и нечовечно поступали;

2. У више наврата у току јуна 1992. године, опт. Хондо Самир је заједно са стражарем [REDACTED] зв. [REDACTED] а некада и другим стражарима улазио у хангар број 6, где је био затворен са другим цивилима оштећени [REDACTED] и где је по наредби [REDACTED] морао радити склекове, а при напону склека опт. Хондо Самир и [REDACTED] су оштећеног ударали по грудима са ногама на којима су имали војничке чизме, те тако му нанели већи број телесних повреда;

3. Неутврђеног дана око половине јуна 1992. године, након што је са испитивања враћено до хангара број 9 у логору „Челебић“ 16 цивила који су ту били затворени, међу којима су били и оштећени: [REDACTED] из Борче, [REDACTED] из Черевиха, [REDACTED] и [REDACTED], опт. Хондо Самир је заједно са још неколико непознатих стражара тукао све оштећене по разним деловима тела и тако им сви заједно том приликом нанели више телесних повреда, да би потом, ова група стражара међу којима је био и оптужени, све оштећене, по наредби [REDACTED] заменика командира логора „Челебић, наставила да туче по свим деловима тела и код подземног шахта дубоког око 3 метра, који се такође налазио у кругу логора „Челебић“, све док све оштећене нису утерали у шахт и у који су, са овом групом оштећених, поново затворили и оштећеног [REDACTED] из Ниша, који је такође био затворен у хангару број 9, потом шахт затворили металним поклопцем тако да у њему више није имало довољно свежег ваздуха, на који начин су свих 17 оштећених лица и мучили држећи их у шахту затворене око 20 часова где су се оштећени због недостатка ваздуха гушили, падали у несвест и трпели патње и болове високог интензитета;

4. Тачно неутврђеног дана половином јуна 1992. године, када је у логор „Челебић“ са комбијем доведена група цивилних лица српске националности међу којима је био и оштећени [REDACTED] из [REDACTED] а након што је [REDACTED] заменик командира логора „Челебић“, наредио свим цивилима да се построје по изласку из комбија уз један зид са подигнутим рукама изнад главе и наредбе присутним стражарима логора: „Удри четнике!“, опт. Хондо Самир је заједно са другим стражарима тада тукао све оштећене цивиле кундаком пушке, ногама на којима је имао војничке чизме и рукама и тако свим оштећеним лицима међу којима је био и оштећени [REDACTED] нанели бројне телесне повреде од којих су они били модри и крвави;

5. Дана 12.08.1992. године, по завршеној посети представника Међународног комитета Црвеног крста затвореним цивилима у хангару број 9 у логору „Челебић“ и након што су стражари логора из хангара број

логора тада тукао све оштећене у предео леђа и бубрега са ногама на којима је имао војничке чизме, која туча је трајала око пола сата и тако свим оштећенима су том приликом нанели бројне телесне повреде; и

оштећених нанели бројне телесне повреде;

-чиме би као саизвршилац извршио кривично дело ратни злочин против цивилног становништва из члана 142 ст.1 КЗСРЈ у вези члана 22 КЗСРЈ.

Трошкови кривичног поступка падају на терет буџетских средстава суда.

Образложение

Оптужницом Тужилаштва за ратне злочине КТО.бр.6/13 од 17.05.2013. године измењеном 13.11.2013. године оптуженом Хондо Самиру стављено је на терет извршење кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва у саизвршилаштву из члана 142 став 1 КЗСРЈ у вези са чланом 22 КЗСРЈ.

Заменик Тужиоца за ратне злочине, Милан Петровић је у завршној речи навео да су наводи оптужнице доказани исказима саслушаних сведока и оштећених, а нарочито [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], које је и цитирао. Сматра да је исказ сведока [REDACTED] убедљив и истинит и тежине да би се и само из њега могле

утврдити радње и извући закључак о кривици оптуженог, а да су наводи оптужнице доказани и исказима сведока који су прочитани, као и приложеном медицинском документацијом. Предложио је да се оптужени огласи кривим за кривично дело које му је оптужницом стављено на терет и осуди на казну затвора у трајању од осам година.

У одбрани, окривљени током читавог поступка негира да је дело извршио. Признаје да је као припадник бошњачко хрватских снага био један од чувара у логору у Челебићу, да је тамо упућен крајем јуна месеца 1992. године. Мобилисан је 23. или 24. маја 1992. године када је спроведена општа мобилизација и распоређен у 43. бригаду. Команда је била у Мусали и његове обавезе су биле да се свакога дана јавља у бригаду. На командном месту били су [REDACTED] и [REDACTED]. Поседује потврду у коју је убележено када је мобилисан и када је демобилисан, али ту није уписан датум када је распоређен у логор.

Крајем јуна 1992. године је распоређен за стражара у логору Челебић. Истовремено су распоређени и [REDACTED] и [REDACTED]. Логор Челебић је направљен у бившем војном објекту који је од Коњица удаљен око 8 км. Када је распоређен задужио је војну маскирну униформу и чизме. Логор се састојао од два хангара- број 6 и 9, стационара, помоћне зграде и пријавнице. Крајем јуна, када је дошао на дужност, затекао је [REDACTED] команданта, заменика [REDACTED], и око 12 стражара међу којима [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] званог [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], извесног [REDACTED] Албанца чије име не памти. Распоређен је на место стражара на пријавници, а постојала су стражарска места поред хангара и у рововима крај хангара. Стражарило се у сменама. Оружје је узимао у самом логору, када би дошао на дужност и то оно које затекне, јер су тамо биле аутоматске пушке, можда две или три, неке са дрвеним кундаком. Када му се дужност за тај дан заврши и када крене кући, остављао је оружје. Није имао контакт са лицима у хангару, нити са стражарима који су били код хангара.

Наводи да није извршио нити учествовао ни у једној од радњи које су описане у оптужници. Осећао је да команданти и други стражари гаје према њему извесно неповерење јер је његова сестра била удата за Србина. Због тога сматра да га нису ни пуштали код хангара и разговори и договори одвијали су се тако да их он не чује. Познато му је да су затворене Србе малтретирали и тукли, да су се дешавале лоше ствари, али у томе није учествовао нити је био у прилици да види шта се дешавало, баш због тога што се све одвијало код хангара, а он је био на улазу, у пријавници, као и због неповерења које је владало према њему. Познато му је и да су поједини стражари били изузетно брутални, а они су се и иначе тако са свима опходили, као нпр. [REDACTED] који је у то време био малолетан.

Поред тога, његова супруга тада је била у шестом месецу трудноће, породила се 5. септембра, и одржавала је трудноћу, па је ишао кући одмах по завршетку смене. Обично је он, јер је био из Коњица ишао по завршетку смене, а стражари који нису били из Коњица, преко ноћи су остајали у логору и ту спавали. Смене су трајале по четири сата, па је онда био осам сати слободан, али је увек био у дневној смени и никада се није догодило да буде на дужности преко ноћи.

Док је био на дужности у логору био је на пријавници, која је од хангара удаљена око 400 до 500 м. Никада није имао кључеве од хангара јер су их држали управник или заменик. Његова дужност састојала се у томе да обавести управника да ли је неке дошла посета и да доведе тог затвореника, или да прими и преда пакет са храном, или да надзире разговор затвореника и његове посете. Кад год је био у прилици омогућавао је да се разговори обављају што дуже и био је у ситуацији да узме кесу са храном када га нека жена замоли, однесе стражару до улаза у хангар да би предали ономе коме је намењено. Имао је и дужност да стражари поред затвореника када су они обављали неке послове, као нпр. када су цепали дрва. Када је једном приликом ишао да изведе из хангара „Шестица“ оне који су одређени да цепају дрва, у хангар није улазио, већ их је други стражар извео. Сећа се да су то били [REDACTED] и [REDACTED]. [REDACTED] је познавао из виђења, са њим је разговарао и давао му цигарете. Чуо је и од стражара, а причали су му, док су радили и [REDACTED] и [REDACTED] да спавају на бетону, да су услови у хангару очајни, познато му је да је храна је била лоша. Док је стражарио није имао оружје, то није било ни потребно, уосталом логор је био опасан и покривен жицом.

Познаје оштећеног [REDACTED], пре рата су радили у истом преузећу, нису се дружили, само је знао о коме се ради. Видео га је у логору, на капији, када му је у посету долазила жена. И њему је, као и другима, покушавао да помогне колико може, трудио се да, када је [REDACTED] имао посету омогући што дужи разговор.

Крајем августа, после око два или два и по месеца распоређен је на линију коју су држале муслиманске снаге на излазу из града око 5- 6 км од Коњица, код места Превља, према Борачком језеру. Тада је већ доста затворених из Челебића размењено или пребачено на Мусалу. У логор Мусала никада није одлазио, журио је увек после дужности кући јер је добио ћерку.

Србе који су били затворени у логору није тукао, малтретирао на било који начин, већ напротив помагао је свима којима је могао и колико је могао. Није учествовао ни у малтретирању ни у ислеђивању, било му је жао тих људи. Нико га од затворених Срба из тог доба не памти по злу, нико га никада није споменуо као учесника у злочину или повезао са било каквим лошим радњама, или мучењима, иако су се пред МКТЈ и судом у Босни због злочина над затворенима у овом логору водили поступци.

Сматра да је поступак покренут на основу лажне изјаве [REDACTED] који је покушао да га уцени тако што је претио да ће га

саслушањем путем видео конференцијске везе у смислу одредби Европске конвенције о међусобном пружању правне помоћи у кривичним стварима и члана 9 Другог додатног протокола уз ову Конвенцију. Видео конференцијска веза успостављена је алтернативно путем скајпа из просторија Конзулата Р Србије у Чикагу и претходно је [REDACTED] вицеконзул Р Србије констатовао да је испитивању приступио сведок, утврдио и потврдио идентитет сведока. Веза је успостављена у договору са Министарством спољних послова- Одељењем за конзуларне послове Р.Србије и Управом Вишег суда у Београду, а приликом доношења одлуке да везу на овај начин успостави суд се руководио начелима економичности и ефикасности, ценећи при томе да се странке и бранилац оваквом начину испитивања сведока нису противили. Сведок [REDACTED] је дана 20.02.1996. године дао изјаву истражитељу МКТЈ о дешавањима у логору Челебић.

Извршен је увид у писане доказе: медицинску документацију за [REDACTED] извештај доктора специјалисте број 1153 од 04.01.1993.године у фотокопији, извештај доктора специјалисте број 48/93 од 08.01.1993.године у фотокопији на којима се не види из које су здравствене установе издати, фотокопија извештаја Стационарне здравствене организације Дома здравља Звездара, Диспансер за ментално здравље 7025 од 19.11.2001.године, у предмету Кри 1785/94, фотокопије пријава Црвеног крста, Служба тражења са ознаком БА3235006 ХБЦЕМЦР VI- од 22.08.1992.године у коме као лице које се тражи је наведен [REDACTED] а као тражилац [REDACTED], потврду од 24.10.1994.године да је [REDACTED] регистрован од стране делегата МКЦК дана 12.08.1992.године у затвору Челебићи, редовно посећиван од 12.08.1992.године до 05.10.1994.године када је ослобођен, личну карту издату од Међународног комитета у Женеви за [REDACTED] под бројем Б235006, фотокопију извештаја Здравствене установе КБЦ Бежанијска коса број 14462 од 13.10.1994.године за [REDACTED] фотоалбум са 58 фотографија израђен 05.03.2013.године у Београду, од стране УКП Служба за откривање ратних злочина [REDACTED] број [REDACTED] са списком фотографија са идентификационим подацима, решење о задржавању МУП РС, Дирекција полиције УКП, Служба за откривање ратних злочина [REDACTED] ЛС [REDACTED] од 20.03.2013.године, списак заробљених лица српске националности смештених у логоре, прибављен од стране МКТЈ из поступка окривљеног [REDACTED] и др., списак заробљених у муслиманском логору Челебић прибављен од МКТЈ из поступка окривљеног [REDACTED] извештај МУП РС, Дирекција полиције, Полицијске управе за град Београд, организациона јединица УКП-СОПЗ из казнене евиденције за окривљеног примљен у ТРЗ 15.05.2013.године, извештај УКП, Служба за откривање ратних злочина 03/4-3-1 број 230/6758/12-22 од 11.06.2013.године о изводу из казнене евиденције за окривљеног прибављен од стране Интерпола Сарајево, решења о продужењу притвора од 17.05. и 14.06.2013.године, 12.07.2013.године, и од 09.09.2013.године, извештај МКТЈ од

10.07.2013.године о скидању заштите са изјаве сведока [REDACTED] као и потписану изјаву на енглеском језику овог сведока од 20.02.1996.године пред истражитељима Хашког трибунала и превод ове изјаве, документа прибављена од МКТЈ и то извештај Управника затвора Челебићи од 17.11.1992.године са ознаком КМТЈ 00620559 до 00620560 и списак пребачених лица из Челебића у затвор спортске дворане у Коњицу број 03-1/500 од 09.12.1992.године са ознаком МКТЈ 00547605 до 00547606, медицинску документацију-извештај лекара за окривљеног о лечењу у болници Окружног затвора у Београду и операцији која је обављена, допис УКП, Службе за откривање ратних злочина 03/4-3-1 број 230-6758/12-28 од 18.09.2013.године са уверењима о држављанству за [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] уверење да је Хондо Самир био припадник ОСБиХ, снимак „Црно на бијело“ и „Специјални вод Коњиц“, скицу просторног размештаја у логору Челебићи која је достављена од стране оштећеног [REDACTED] у истрази и на претресу, допис Републике Српске, Савез логораша Републике Српске број 52/06/12 од 01.06.2012.године упућен СУП-у БиХ Сарајево за председника судског већа [REDACTED], којим је достављен закључак донет 26.12.2009.године и 13.03.2010.године.

Суд је, на предлог окривљеног и браниоца, извршио увид у пресуду Суда Босне и Херцеговине-одјел I број S11K259410KRL од 15.11.2012.године, и упознао се са садржином записника о исказима сведока [REDACTED] од 30.09.2009.године, [REDACTED] од 29.05.2009.године, [REDACTED] од 08.09.2010.године, [REDACTED] од 13.01.2010.године, [REDACTED] од 14.09.2010.године, [REDACTED] од 18.06.2010.године, [REDACTED] од 29.05.2009.године, [REDACTED] од 15.02.2010. године, [REDACTED] од 10.09.2010. године и [REDACTED] од 08.09.2010. године који су испитани пред Тужилаштвом-Тужитељством Босне и Херцеговине, а сви су на записницима уз који су приложене фотографије одређених лица у фотокопији и сви из поступка против осумњиченог [REDACTED]. Извршен је и увид у транскрипте са претреса из истог поступка од 5.04.2012.године, када су ови сведоци испитивани.

Приликом одлучивања суд је оценио наводе заменика Тужиоца за ратне злочине који се противио извођењу ових доказа уз образложење да нису прибављени путем међународне правне помоћи, већ је пресуду, записнике о исказима и спис у електронском облику, у коме је транскрипт са претреса од 5.04.2012.године доставио бранилац окривљеног, као и да је испитивање сведока обављено на начин који је супротан одредбама Законика о кривичном поступку. Ово је суд оценио неоснованим. По оцени суда наведени искази и записници сачињени су пред надлежним органом Федеративне Републике Босне и Херцеговине, по одредбама Законика о кривичном поступку који се у наведеној држави примењује, а чије одредбе нису у супротности са одредбама Законика о кривичном поступку Републике Србије. Из записника произилази да су сведоци

претходно упозорени и упознати са правима, да је то констатовано, и да се сведоци на скоро идентичан начин упознају и упозоравају и према одредбама домаћег Законика о кривичном поступку. Неосновани су и наводи да се ови докази не могу изводити јер нису прибављени путем међународне правне помоћи, већ их је доставио бранилац, јер се окривљени на ове доказе позивао још на припремном рочишту, одбрана је предложила да их достави да би се извели на претресу, па их је затим бранилац и доставио суду и поступајућем заменику Тужилаштва за ратне злочине. Како је одредбама Законика о кривичном поступку омогућено да и окривљени и бранилац прибављају и подносе суду доказе на које се позивају, као и да их могу подносити, ако их сами прибаве, без тражења да их прибави орган поступка, то суд налази да је бранилац прибавио доказе и доставио супротној страни и суду, и није захтевао да претходно суд као орган поступка путем међународне правне помоћи прибавља доказе, не значи да је прибављање незаконито и да се докази не могу користити. Посебно, са становишта суда, било би неправедно да се захтева од окривљеног и браниоца, у случају када то сами могу учинити, да од органа поступка траже да прибави одређене доказе путем међународне правне помоћи, што је сложен и спорији поступак, и то из државе са којом иначе супротна странка, овде Тужилаштво за ратне злочине има од 31.01.2013. године закључен Протокол о сарадњи у прогону учинилаца кривичних дела ратних злочина, злочина против човечности и геноцида, који умногоме олакшава и убрзава прикупљање доказа. На тај начин окривљени и одбрана били би доведени у неравноправан положај, а прибављање доказа би у истој ситуацији, када заменик Тужиоца није оспоравао аутентичност и веродостојност докумената већ само начин прибављања, били у знатно тежој ситуацији. Оптужба би могла да прибавља и презентира доказе по основу Споразума на поједностављен начин и то би онда био законит начин прибављања, док одбрана то не би могла.

Суд је одбио предлог браниоца да прочита и као посебан доказ изведе делове наведене пресуде који се односе на кредибилитет сведока [REDACTED] као и посебно параграфе 205-212 и део који се односи на догађај 12.08.1992. године-параграфи 229-247. Одлучујући о предлогу да се посебно изведу одређени параграфи и делови пресуде, суд је разматрао одредбе члана 138 ЗКП и питање да ли се ради о доказивању исправом, па је нашао да се у конкретном случају ради о закључцима суда донетим поводом одлучивања у одређеном случају и да предложени делови не представљају исправу која би могла да се користи као доказ.

Окривљени и бранилац предложили су да се суд упозна и са садржином исказа Самира Хонда који је као сведок дана 21.03.2012. године дао у Центру за истраживање ратних злочина БиХ, сведока [REDACTED] од 05.04.2011. године датог у Полицијској управи Коњиц, [REDACTED] од 10.01.2011. године датог у Полицијској управи Коњиц и [REDACTED] од 30.03.2012. године који је дао у Центру за истраживање ратних злочина у БиХ и то из поступака који су се

обавештењу примљеном од грађана [REDACTED] МУП РС, Дирекција полиције, УКП, Служба за откривање ратних злочина 03/4-3-1-број 230-6758/12, јер се ради о обавештењима која су полицији дали грађани у смислу члана 288 став 1 ЗКП у вези члана 286 став 2 ЗКП, која у смислу члана 237 став 3 у вези става 1 ЗКП не могу бити коришћена као доказ у кривичном поступку и на којима се не може засновати судска одлука.

Поступајући по примедбама браниоца оптуженог да за вођење кривичног поступка није надлежно Одељење за ратне злочине Вишег суда у Београду јер су окривљени и оштећени страни држављани и јер је кривично дело које је предмет оптужбе извршено ван територије Републике Србије суд је, иако се заменик Тужиоца томе противио, прибавио изводе из књиге држављана за [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] и [REDACTED] из којих је утврдио да су ова лица држављани Републике Србије, при чему је упису књигу држављана извршен на основу решења МУП Р. Србије у Београду и то [REDACTED] на основу решења 03/106р.204-1-1500772006 од 29.05.2007. године дана 13.07.2007.године, [REDACTED] на основу решења бр 204-1-20343/06 од 14.03.2007. године дана 17.04.2007.године, [REDACTED] на основу решења број 204-1-4206/08 од 26.12.2008. године дана 14.07.2009.године, [REDACTED] на основу решења бр.600-51638/98 од 14.03.2000. године дана 14.03.2000. године, [REDACTED] на основу решења бр.600-29444/2001 од 04.02.2002.године дана 27.05.2002.године, [REDACTED] на основу решења број 204-1-2313/06 од 23.06.2006.године дана 04.08.2006.године. Осим тога одредбама члана 2, 3, 9 и 10 Закона о организацији и надлежности државних органа у поступку за ратне злочине прописано је да је Одељење за ратне злочине Вишег суда у Београду надлежно за вођење поступка за кривична дела, која су извршена на територији бивше Социјалистичке Федеративне Републике Југославије, без обзира на држављанство учиниоца или жртве, а ради се између осталог о делима против човечности и међународног права, одређена у глави XVI Кривичног закона Савезне Републике Југославије (која дела су одређена такође, у глави XVI КЗ СФРЈ) и тешка кршења међународног хуманитарног права извршена на територији бивше Југославије од 01.01.1991. године, која су наведена у Статуту Међународног кривичног суда за бившу Југославију, због чега је за вођење овог поступка надлежан Виши суд у Београду – Одељење за ратне злочине.

У тџку поступка нису оспорени наводи оптужнице који се односе на околност да је у време када се догађај одиграо на простору Босне и Херцеговине био оружани сукоб, да је почео 1992.године и трајао до закључења Дејтонског споразума, да је једна страна у сукобу била српска, а да су другу чиниле муслиманско хрватске снаге.

Одбрана није оспорила наводе да је окривљени био припадник 43 муслиманско хрватске бригаде. Напротив, овај податак саопштио је

окривљени када је износио одбрану, а доставио је и доказ: Уверење одсјека за питања евиденција из области војне обавезе Мостар- Групе за питања евиденција из области војне обавезе Коњиц број 07/33-01-03/2-1030/13 од 17.09.2013. године из ког се утврђује да је он био припадник Армије БиХ у временском периоду од 20.05.1992.године до 15.04.1993. године и од 20.07.1993.године до 15.03.1996. године.

Одбрана није оспорила ни наводе оптужбе да су муслиманско хрватске снаге на територији општине Коњиц формирале логор Челебић у који су затварани Срби. Нису оспорени ни наводи да су затворени били цивили, те да су они били заштићена категорија лица у смислу одредби Женевских конвенција и додатних протокола. У склопу ових навода оптужнице који нису оспорени, одбрана је указивала и на пресуду суда Федеративне Републике Босне и Херцеговине коју је доставила, која се бавила одређеним злочинима у Челебићу, као и доказе и исказе сведока из тог поступка. Заменик Тужиоца за ратне злочине је, као и одбрана, указивао на пресуду Међународног кривичног суда за бившу Југославију у Хагу у предмету „Челебић“ против [REDACTED] и других, а у обе ове пресуде затворени Срби у логору су имали статус цивила у смислу Женевске конвенције.

У погледу заробљавања и одвођења у логор Челебић, суд је и из исказа саслушаних сведока и оштећених, утврдио да су муслиманско-хрватске снаге крајем маја извршиле напад на претежно српско село Брадина у општини Коњиц, које су после неколико дана, а свакако после 3-4 дана ушле у село, српске куће су опљачкане, па запалене. Саслушани сведоци и оштећени наводе да је у то време у селу било свега 4-5 кућа хрватских кућа, 5-6 муслиманских, а да је све остало било српско становништво. Из исказа [REDACTED] који је живео са породицом у то време у Брадини суд је утврдио да је тадашња СДС наоружала српско становништво, поједини су имали и лично наоружање, покушали су да бране село и пруже отпор, али су их савладале надмоћне хрватске снаге којима су командовали [REDACTED] и [REDACTED] и бошњачке под командом [REDACTED] и [REDACTED]. Сведока [REDACTED] у кући су пронашли и заробили Ризвановић Мехмед Алија и Карић Осман. Мушкарци Срби су одмах заробљени и убијени и овај сведок процењује да их је тада убијено 60 -70. Багером је ископана рупа и у њој су затрпани сви убијени мушкарци. Тада су и неке жене силоване, а једна је силована и убијена. Њега су са родитељима, женом и дететом комбијем одвели у логор Челебић.

О нападу на село Брадина сведочио је и оштећени [REDACTED]. Он је са групом мештана и рођака био у засеку Јасика одакле су стражарили и чували куће. Напад на село је почео 25. маја, а 26. маја прве снаге и паравојне формације под командом Ајановић Хамзе су ушле у село из правца Реповца и убиле више десетина Срба, цивила. Хрватско-муслиманске снаге су повеле један део цивила ка Коњицу, а 27 цивила је одведено у логор Челебић. Он се све до 28. маја скривао око села са још

11 мештана, покушавао је са својом групом да се пробије до Борачког језера, али су сви заробљени. Одведени су прво у логор у Тарчину и тамо мучени и злостављани, па следећег дана у логор Челебић. Са њим су одведени [REDACTED] и [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] и други.

Оштећени [REDACTED] навео је да је још почетком априла 1992. године село Брадина у коме је живео било блокирано од стране хрватско-муслиманских снага, постављене су барикаде на путевима, нападе на село су мештани успевали да одбију, али је 15. маја дошло до напада бројних хрватско-муслиманских снага и већ 26. маја они су упали у село. Доста кућа је тада запаљено, жене, децу и старце затворили су у школу, одатле изводили и убијали, а мушкарци су покушали да се пробију, али је 30. маја њих 26 пало у руке муслиманско-хрватских снага. Тада су убијени Милан Куљанин, Јован Глигоријевић, Паул Вуксан, а касније, њих 33 сахрањено је у рупи која је направљена код цркве и одакле су 1998. године есхумирани. Он је заробљен је са још 25 људи. У логор Челебић стигао је 31. маја. Био је претучен и у несвести још пре него што је стигао. Држали су их затворене на разним местима, основној школи и хотелу „Фамос“, тукли и опљачкали, па су их камионима одвезли у Коњиц. У Коњицу су изложени јавном понижењу јер су их поставили испред зграде полиције на камион, па обавештавали окупљене грађане да је ухваћен „Војвода“ - оштећени [REDACTED] и четници, на шта су их сви гађали каменицама, разним предметима, плували и псовали. Одатле су одведени у Челебић 31. маја.

Оштећени [REDACTED] испитан пред Тужилаштвом за ратне злочине навео је да се после напада на Брадину сакривао око седам дана са братом и рођацима, али су пронађени, одведени прво у Челебић, па на Мусалу.

Оштећени [REDACTED] се, када је почео напад на село 25. маја сакрио са рођацима [REDACTED], али су 30. или 31. маја опкољени и заробљени. Одведен је прво у Тарчин, ту су их испитивали и тукли, па одвезли у логор Челебић.

Сведок [REDACTED] је био у Доњем Селу које су 21. маја нападе муслиманско хрватске снаге, видео је њихове униформе и ознаке, а неке од тих војника је и познавао. Заробили су га са братом и другим мештанима, одвели у спортску дворану у Коњицу, па у логор Челебић.

Сведок [REDACTED] је у изјави датој истражитељима МКТЈ, и на главном претресу навео да је у нападу на Брадину 25.05.1992. године убијен његов отац. Неки од војника који су извршили напад су били у црним униформама, неки у маскирним, неки су на униформама имали полумесеце са звездом. Са већином мушкараца из села покушао је да побегне у шуму, а војно способни мушкарци који су затечени у селу су убијени. Приликом напада поједине куће у селу су запаљене, а убијени су

Ђорђић Петар, Ђорђић Марко, Жужа Тодор, Јово Жужа, Мирко Мркајић, Бранко Жужа, Недељко Куњанин, Слободан Куљанин, Миленко Куљанин, Горан Куљанин, Перо Куљанин, Раденко Куљанин, Ратко Куљанин, Драго Куљанин, Васо Жужа, Гојко Куљанин, Драгослав Куљанин, Војислав Мркајић, Ристо Жужа и Зоран Мркајић. Био је са рођаком [REDACTED] када су их пронашли и заробили у засеку Ваштелица, одвели у Тарчин, па исте вечери у логор Челебић.

Сведок [REDACTED] је у Брадини заробљен приликом напада на село и то 26. или 27. маја и одведен логор Челебић. Првих пет до шест дана био је у хангару „Деветка“, а онда је пребачен у хангар „Шестица“, све до децембра 1992. године, када је пребачен у логор Мусала, а размењен је 9. марта 1993. године.

Сведок [REDACTED] је са осталим мештанима био на линији одбране у Брадини, али је село пало, кућа му је запаљена, а он се са једном групом од 86 мушкараца предао 27. маја. Претходног дана предало се око 10 мушкараца. Оне који су били сакривени у шуми муслиманско хрватске снаге су пронашле и заробиле и сви су одведени у исти затвор, у спортску дворану у Коњицу, па у логор Челебић.

Сведок [REDACTED] испитан пред Тужилаштвом за ратне злочине навео је да је у Брадини живео до пада 26. маја, након чега се наредних 10-15 дана крио, покушао је да побегне према Хаџићима, али је заробљен у Тарчину. Са њим у групи су били и [REDACTED], [REDACTED]. Били су затворени четири до пет дана у Тарчину, па су их пребацили у логор Челебић, средином јуна месеца 1992. године.

Да су саслушани сведоци и оштећени били затворени у логору Челебић произилази и из списка заробљених лица српске националности смештених у логоре и списка заробљених у муслиманском логору Челебић у које је суд извршио увид, а достављени су из предмета који се водио пред МКТЈ против оптуженог Хазима Делића, и у којима су заробљени пописани именом, презименом, унети су подаци који се односе на име оца и годину рођења. На списку је 369 особа.

Одбрана није оспоравала ни наводе оптужбе да су затворени Срби у Челебићу били смештени у два објекта, тзв. „Шестицу“ и „Деветку“, као ни да се са затвореним Србима свирепо поступало, да су мучени, тучени, понижавани, да су услови у којима су били затворени били изузетно лоши. Цивили су смештани и у друге објекте у кругу логора, па је тако нпр. Чедо Ћећез у почетку био у објекту који је ватрогасно складиште, постојала је и управна зграда у којој је обављано испитивање. Из исказа саслушаних оштећених и сведока, а како је наводио и окривљени утврђено је да је постојао и мањи објекат који је био претворен у стационар.

У хангару „Шестица“ били су затворени сведоци [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] као и сведоци чији су искази прочитани: [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED].

██████████, ██████████ и ██████████ који су испитани пред Тужилаштвом-Тужитељством Босне и Херцеговине. Сведоци смештени у овом хангару добро су знали у каквим су условима и они други који су затворени у хангару „Деветка“ јер су о томе разговарали.

Оштећени и сведоци су описали да је „Шестица“ велика просторија, како каже ██████████ 40м са 30м, под је од бетона, сви су спавали на бетону и ту седели преко дана. У овом хангару је било затворено око 300, или по некима и 360 Срба. Храна је била лоша, добијали су како каже овај сведок по кришку хлеба и чинију супе, а понекад 4-5 дана нису добијали ни хлеб ни воду. Овај сведок навео је и да је у Челебићу постојао тзв. женски део где су биле смештене жене, па је тамо била смештена и његова супруга и петогодишња ћерка. Са њима биле су затворене супруга и деветогодишња ћерка ██████████ и мајка ██████████. ██████████ наводи да са другима касније пребачен у логор Мусала где су услови били бољи, јер га је надгледао Међународни црвени крст, па је размењен и ослобођен из логора почетком 1993. године. Оштећени ██████████ сачинио је скицу војног објекта логора Челебић, у коју је извршен увид. Његова мајка која је била затворена са женама, причала му је о томе како су неке жене силоване.

Оштећени ██████████ је био у хангару број 6 и навео је да су у тзв. „Шестицу“ после обиласка Међународног црвеног крста пребачени и Срби који су били у хангару тзв. „Деветка“. Пребачено око 20 Срба међу којима су били његови рођаци. Они су му причали о условима и шта се тамо догађало. Овом оштећеном је познато да је до 17.11.1992. год. када је размењен, убијено девет цивила у Челебићу. Објашњавао је да је ██████████ који је по занимању медицински техничар био одређен да у стационару пружи, када је потребно медицинску помоћ, а ту су распоређена и двојица неуропсихијатара, лекари који су били затворени. Чак је и пружање медицинске помоћи било праћено понижењима јер су затворене Србе када би тражили нпр. три таблете, псовали: „Не три, мајку ти четничку јебем, него две плус једна“ и тукли. Лекарски прегледи се нису ни обављали заправо све до око 15 дана пре доласка представника Међународног Црвеног Крста. Поделу хране су пратила понижења и псовке, хране није било довољно, за спавање је постављена палета да не би спавали на бетону. Није било могуће да се одржава лична хигијена, а касније када су почеле врућине постављено је црево на хидрант, па су их у групама изводили да користе ту воду, и уз ограничено време на како му се чини свега један минут. За обављање физиолошких потреба се користила у почетку канта која је стајала у хангару, а касније је ван хангара ископана рупа преко које је стављена даска, а одлазак је организован тако што би се извлачили бројеви. И ово, што је представљало побољшање услова, повезује са доласком представника МЦК.

О условима у хангару „Шестица“ сведочили су и ██████████ и ██████████. ██████████ је са групом од око 100 цивила првобитно смештен у ватрогасно складиште које се налазило код улаза, а после 7

дана је пребачен у „Шестицу“. Он, наводи да су логор и ово складиште били опасани жицом. Ватрогасно складиште се налази поред управне зграде, па је видео како затворене Србе одводе на испитивање. Поред хангара били су ровови у којима су војници стражарили. Сећа се да су, иако је било веома топло добијали само по једну флашу воде да поделе петорица затвореника. Он је позван да поправља аутомобиле, јер је аутомеханичар и то му је омогућило бољи положај.

Сведок [REDACTED] наводи да су га, када је доведен у логор, шутирали и ударали кундацима и то [REDACTED], извесна особа са надимком Мали Рамбо, [REDACTED]. У почетку је био у хангару „Деветка“ где су већ били затворени [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED]. После неколико дана је пребачен у „Шестицу“. Он, исто као и други сведоци и оштећени описује хангар „Шестица“ и услове. Одатле су их изводили и тукли напољу, касније и унутар хангара. У хангару су тукли [REDACTED], па је видео да то ради мали Ланца - Зенга. [REDACTED] је морао да ради склекове, а Ланцо га је шутирао у стомак. Окривљеног овај сведок познаје од раније, виђао га је у граду, али никада није видео да је улазио и некога тукао, нити да је некога изводио да би га тукли. Познато му је да је окривљени после рата био у кафићима у друштву са [REDACTED] а ово су му причали и зет окривљеног и сведок [REDACTED]. Никада није чуо да је окривљени тукао [REDACTED], мада је непосредно пре претреса на сахрани чуо да оштећени [REDACTED] о томе прича. Сведочио је и о догађају после посете МЦК када је у хангар ушао Делић са петорицом или шесторицом стражара. Затворени цивили су постављени да седе на поду лицем окренути ка зиду, подигнутих руку, а стражари су их тукли и шутирали. Сведок је био код улазних врата, можда шести или седми с лева, оштећени [REDACTED] био је за пет или шест места ка дубини хангара. Положај и место на коме је седео сведоку су омогућили да види стражаре који су ушли. Осим Делића, ушли су мали Зенга, Мрнцић Кемо, Чамчић Зајко, Фочак и Шпаго Един. Окривљеног није видео у групи стражара која је тада ушла у хангар и сигуран је да окривљени никада у логору није никога тукао ни мучио. После рата разговарао је са многима који су били у логору и није ни од кога чуо да се жали на окривљеног, нико га није ни споменуо. Због тога је и дошао да сведочи, иако у Коњицу већ круже приче да брани муслимана. Овај сведок је навео да му је окривљени једном приликом и помогао, јер је његову супругу која је са дететом узраста четири године дошла у посету, заштитио, и запретио стражару који је викао на жену да ће пуцати: „Ако ти пуцаш у њу ја ћу у тебе“, па га је позвао да разговара са женом и види дете. Осим тога, окривљени је стражарио када је сведок упућен на рад да цепа дрва и тада је њему и осталима давао цигарете. Сведок [REDACTED] је пребачен на Мусалу у децембру 1992. године, а у исказу је причао о многим догађајима и мучењима чији је био сведок у логору. Навео је да је било и других стражара који су се у тим условима понашали добро са затвореним Србима, али и оних који су их

свакодневно тукли или посебно понижавали. Навео је да је и сам имао извесне неспоразуме са оштећеним [REDACTED] који му је предложио, наплатио и направио лажна документа – избеглички картон како би добио помоћ за изградњу куће, али је превара откривена.

Сведок [REDACTED] сведочио је о многим злочинима које је видео у логору, сећа се како су затворени цивили били кржави, поцепани, растурене одеће, како су једном приликом унели извесног Бабића коме је било пробушено непце. Његов брат је тешко претучен и поломљена му је вилица. Он је од седења на поду имао огромне црне подливе који месецима по изласку из логора нису могли да се повуку. Једног младића је убио Есо „Макарон“. Пок. Жељка Самоуковића су убили и прикачили му на чело бец СДС. Видео је да Делић и Зенга туку бејзбол палицама затворенике. Дешавало се да Ланцо, Белић и Фочак изводе затворенике ноћу из хангара и туку их. Није чуо ни видео да некога присиљавају да ради склекове, па када се спушта шутирају га. Био је у хангару са оштећеним [REDACTED] и добро се сећа да су њега тукли Делић и извесни Богвић. Оштећеног [REDACTED] изводили су и ноћу из хангара да би га тукли. Сећа се како су после посете Црвеног Крста у хангар ушли Делић и шесторица стражара и тукли их. Покушавао је да види ко је све ушао и шта раде. Тројица стражара су отишла на једну, а тројица на другу страну. Иако је Делић наредио да га не ударају, добио је четири ударца од Мрнцић Кема. Познаје од стражара Крвара, Падаловића, познато му је да су тукли и извесни Шок, Делимустафић Сејо, неке од стражара је препознао и у фотоалбуму. Окривљеног не познаје, никада пре овог поступка није чуо његово име, не сећа се да га је видео у логору, нити је препознао међу фотографијама окривљеног. Име Хондо Самир је први пут чуо када је позван у суд.

Сведок [REDACTED] је са још 86 лица, међу којима су биле његове комшије Глигуревић Живко, Глигуревић Дамјан, Глигуревић Рајо, Ђорђић Страјина, заробљен 27.05.1992. године и истог дана камионом пребачен у логор Челебић. Извели су их камиона, провели кроз шпалир војника који су их довели и који су учествовали у нападу на Брадину и тукли их док су пролазили. Затим су морали да се окрену лицем и прислоне уз бетонски зид, са рукама подигнутим у вис, па су их војници и тада тукли. Пребачени су у хангар. Одмах су постављени да седе на поду уз зид, он је био наспрам улазних врата. Група Срба која је доведена претходно - 26. маја, била је затворена у објект број 9, као и у стационар. Стражари су се у логору појавили тек у току ноћи. [REDACTED] је био у групи која је заробљена 3-4 дана након њих, и након довођења у Челебић такође је био смештен у «Шестици». У овом хангару је било тада преко 200 цивила. Сви су постављени да седе, већ је то било у два реда, ред до зида и ред иза овога. Сећа се да је [REDACTED] био у реду уз зид наспрам и улево од улазних врата. Врата хангара су била сво време затворена. У овом хангару су били и [REDACTED] и [REDACTED]. Заробљене цивиле су тукли унутар хангара, али су их и изводили ван. [REDACTED] су тукли и унутар хангара и изводили су га, јер се

прочуло да има сакривен пушкомитраљез, па су га тукли све док није предао оружје. [REDACTED] тукли сукбраћа Мацић- Есади Миларем, и Зенга. Сећа се да су [REDACTED] мучили тако што му је Есад Мацић, са још неким војницима, ставио петарде на леђа. Посебан „пик“ на Зорана је имао Зенга који га је терао да ради склекове и за то време га шутирао по ребрима и стомаку ногама обувеним у чизме. Никада када су тукли оштећеног [REDACTED] није видео окривљеног да то ради нити да је уопште присутан када се то дешава. Сведок [REDACTED] наводи да му је било познато да су у хангару 9 били лошији услови и да су тамо затвореници више малтретирани и тучени, а неке су затварали у шахт. Окривљеног раније није познавао, а у логору му га је показао [REDACTED] који је радио на бензинској пумпи и познавао читав град. Сведок се сећа да се једнога дана, око месец дана након што је затворен, појавио стражар за кога му је Недељко рекао да је Самир Хонда.

Сведок [REDACTED] је након довођења у логор Челебић смештен у хангар број 6, у коме су били претежно цивили из Брадине, међу којима и [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED]. Приликом доласка у логор морали су да прођу кроз шпалир војника који су их тукли. На уласку у хангар са десне стране их је сачекао стражар који их је шутирао. Он је у хангару седео уз зид по ширини хангара наспрам улаза. Услови су били лоши, нису добијали храну, било је веома топло, али су лежали на бетону који је био хладан. Свакодневно су их по два-три пута тукли како унутар хангара тако и напољу, а њега су највише тукли Зенга и Делић великом лопатом – снегаром. Сећа се и других стражара - Есо Мацић, Фочак и Кравар. Окривљеног не познаје. Сведочио је и о догађају након посете Црвеног крста. Тада је у хангар ушло пет, шест наоружаних војника међу којима је био Хазим Делић, рекли су им да се окрену уз зид, а стражари су ишли редом и тукли их.

У хангару „Деветка“ су били затворени сведоци [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] као и сведоци чији су искази прочитани [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] који су саслушани пред Тужилаштвом - Тужитељством Босне и Херцеговине.

Оштећени [REDACTED] је у логор Челебић пребачен из логора «Силос» у Тарчину 1. јуна. Са њим су били Бранислав Мркајић, Гојко Мркајић, Мркајић Драган, Зеленовић Сретен, Анђелко Куљанин. Довезли су их аутобусом везане жицом и након изласка из аутобуса постројили уз зид, лицем ка зиду. На самом улазу у логор их је дочекало око 50 војника, сви са палицама, пендрецима, пушкама, а међу њима су били и Јасмин Гуска извесни Гумени из Тарчина, Шефко Никшић, Хамић Шпиљак, Нусрет Шећибовић, група која их је варобила па претукла у Брадини. Паво Муџића је наредио да све доведене Србе сместе у „Деветку“, а то је објекат укопан у брду, око кога је све било бетонирано. Рад се о ходнику који је широк око 1,30м и дугачак 40 до 50 м, на дну су била метална врата као улаз у атомско склониште. На улазу у хангар стајала су двојица

или тројица војника, један од њих био је Едо Муф са пушком танцаром, и приликом уласка су их ударали, па су га ударили кундаком пар пута. У хангару су већ били његове комшије, сви претучени и у ужасном стању. Двојица или тројица били су тешко рањени. Једног тренутка, јер су касније доводили и друге, у хангару је било и затворено 37-38 цивила. Услови су били лоши и за све у хангару добијали су само 1,5 литар воде. Око 40 дана по заробљавању нису могли да се купају, а онда су их прскали по десетак секунди леденом водом из хидранта. У дну је постављена метална канта у коју су заробљеници вршили нужду, а празнила се једном дневно. Свакодневно су их изводили и тукли. Правило је било да се изведе група од 5-6 затвореника, построје се уз зид и онда их туку бејзбол палицама по леђима и бубрезима. Најгоре је прошао Рајко [REDACTED], кога су стражари и командат у логору назвали «Војвода». Сећа се да је најстрашније било испитивање које је организовано у два дана и то тако што су првог дана извели половину затвореника који су морали да стоје на сунцу цели дан, а одводили, испитивали и успут тукли, једног по једног. Следећег дана су извели преостале затворенике, у тој групи је био и овај сведок. Након испитивања све су их затворили у шахт. Обе групе од по 16 или 17 цивила биле су по једном у шахту, а Рајко Ђорђевић био је затворен два дана. Шахт је био димензија 3,5 са 3,5 имао је металне степенице и метални поклопац, било је потпуно мрачно и није било ваздуха. Сећа се да је лизао капљице воде која се кондензовала на лименом зиду. Губио је свест. Били су затворени све до следећег дана око 10 сати и причали су му да је лежао без свести сигурно 15 минута када је шахт отворен. Неки су из шахта излазили потпуно без одеће. После су враћени у хангар. У логору је био до децембра 1992. године, али је након доласка Црвеног крста пребачен у „Шестицу“.

Сведок [REDACTED] је навео да је једино светло у хангару 9 био мали отвор са горње стране од армираног стакла. У том хангару је било затворено око 25 цивила, па су доведени и други, тако да их је крајем јуна било 42. Ноћу су их појединачно изводили и тукли, њега скоро сваке ноћи. Преко дана су седели напољу на ивици канала са рукама прекрштеним на потиљку, а ногама у каналу, а стражари су пролазили и шутирали их или ударали. Од оброка су добијали само ручак и вечеру и то по 1/18 векне хлеба. Испитивање је обављено 10 јуна. Он је био у првој групи, када је 18 цивила изведено ради испитивања. После тога су их довели до шахта и утерали унутра и затворили лимени поклопац. Гушили су се и завладала је паника. Унутра је провео целу ноћ, али сутрадан, са другом групом, поново је затворен у шахт.

Сведок [REDACTED] наводи да је из „Силоса“ у Тарчину пребачен у логор Челебић и затворен у хангар 9, где је већ било око 40-50 Срба, а међу њима [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED]. Лежали су на бетону, добијали по кришку хлеба. За тоалет су користили канту у дну ходника, није било могуће одржавати личну хигијену. Све су их изводили напоље, малтретирали и тукли, а он је као и

остали из овог хангара био једном приликом затворен у шахт. Након посете Црвеног Крста је пребачен у „Шестицу“.

У доказном поступку извршен је увид у пресуду Суда Босне и Херцеговине S11K259410KRL од 15.11.2012.године и записнике о саслушању сведока пред Тужилаштвом БиХ и то [REDACTED] од 30.09.2009.год., [REDACTED] од 30.09.2009.год., [REDACTED] од 8.09.2010.год., [REDACTED] од 13.01.2010.год., [REDACTED] од 29.05.2009.год., [REDACTED] од 14.09.2010.год., [REDACTED] од 14.01.2009.год., [REDACTED] од 18.06.2010.год. и исказе ових сведока са претреса пред судом Босне и Херцеговине у наведеном предмету, па је утврђено: Пред судом Босне и Херцеговине под означеним бројем се водио поступак против опт. Есе Мацића зв. Макарон и он је пресудом тог суда од 15.11.2012.године и то првим ставом изреке оглашен кривим због кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва из чл. 173 ст.1 тачка ц Кривичног закона Босне и Херцеговине у вези са чланом 29 и 180 став 1 истог закона, и осуђен на казну затвора у трајању од 15 година, а ставом два исте пресуде оптужени је ослобођен од оптужбе због истог кривичног дела а које је извршено на штету Шиниковић Бранка и Нова Мојевића. Из пресуде произилази да се ради о догађајима у логору Челебић и то убиству пок. Милорада Куљанина и пок. Шћепе Готовца, као и о нечовечном поступању и намерном наношењу снажног телесног и душевног бола и патње оштећенима [REDACTED], [REDACTED] неутврђеног дана у првој половини јуна месеца и нечовечном поступању и намерном наношењу снажног телесног бола оштећенима [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] на дан 12. августа 1992.године., као и наношењу снажног телесног бола оштећенима [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] истог дана. У наведеном предмету саслушани су оштећени и сведоци који су били затворени у логору Челебић. Одбрана је тврдила да овде окривљеног Самира Хонду нико од саслушаних није ни споменуо, а то би свакако учинио да је он са другима учествовао у нечовечном поступању, мучењу итд. Искази сведока који су саслушани у предмету који се водио пред судом Босне и Херцеговине то требају да потврде, па иако се тамо поступак водио против Есе Мацића зв. Макарон и био је сконцентрисан на његове радње и оно што му је оптужницом стављено на терет, сведоци и оштећени спомињали су и друге стражаре из логора, али Самира Хонду нико није споменуо. Из исказа сведока у које је имао увид суд је утврдио да су они пред Тужиоцем Босне и Херцеговине у исказима наводили да су били затворени у логору Челебић и набрајали стражаре па су осим Есе Мацића против кога се водио поступак наводили и то Јанко Глоговац стражара Миралема зв. Маца Есовог брата, Есада Ланца, Вукало Младен Рамић Шерифа, Балић Реца, Ћосић Адема, Ћосић Исма, Мемич Шахира, Мацић Мирсада, извесног Ферида или Фалида зв. Фочак, Надаловић Алмира зв. Лала, Делић Азима, Падаловића, Шинковић Бранко-Делића, Ланца зв. Зенга, Алмира Падаловића, Кравара, Кема Мрнцића, Фочак,

Куљанин Миле-Азема Делића, Мркајић Момир- Делића, Пава Муџића, Кемо Мрнцић, Осман Казазић, Куљанин Велимир-Делића, Кема, зенга, Пава Муџића, Драган Ђорђић- и Бошко Глигоревић- Јасмин Гуска, Шефко Никшић, Енес Туцаковић, Мацић Миралем, Делић. Увидом у пресуду суд је констатовао да је као један од догађаја у изреци наведен онај који се догодио 12. августа 1992. године након посете МЦК.

Дакле, иако се ради о наводима оптужбе који нису оспорени, суд је и из исказа оштећених и сведока и других доказа, као и видео записа који су прегледани на којима се налазе снимци логора, команданта, стражара и једног броја затвореника, који су сачињени у то доба, као и ТВ емисије БН Телевизије у којој су коришћени као материјал ови снимци, утврдио у каквим су условима у логору Челебић били затворени Срби и како се са њима поступало.

Суд је окривљеног ослободио од оптужбе јер није доказано да је извршио кривично дело које му је оптужницом стављено на терет. Из изведених доказа суд није утврдио да је окривљени предузео радње описане у тачкама 1-6 оптужнице које би имале обележја кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва у саизвршилаштву из члана 142 ст 1 КЗСРЈ у вези члана 22 КЗСРЈ.

У оптужници и на претресу за доказивање навода оптужбе предложено је извођење доказа испитивањем оштећених и то [REDACTED] у односу на радње описане под тачкама 1,2 и 6, оштећеног [REDACTED] за тачку 4 и оштећеног [REDACTED] за тачке 3 и 5 диспозитива оптужнице. Међутим, суд се уверио да догађаје који су описани у оптужници спомињу и испитани сведоци. Ни једна од ситуација које су наведене није се догодила у условима у којима су оштећени били сами, без других затворених Срба, са стражарима. Посебно је ситуација у којој су се затворени цивили нашли после посете МЦК у августу 1992. године, када су евидентирани, када су се представници Црвеног Крста уверили о условима у логору, и када су се неки од затворених жалили на поступање, па када су после тога цивили из оба хангара претучени, описана у исказима свих испитаних оштећених и сведока, који памте датум посете, неки се сећају броја или имена представника Црвеног Крста, сви памте и идентично описују шта се после тога догађало. Сви ову посету означавају као пресудну за премештање затвореника из тзв. «Деветке» у хангар 6, где су унеколико били бољи услови. Стога суд није могао да занемари ову околност - да с једне стране према наводима оптужнице и предложеним доказима у односу на догађаје после посете Црвеног Крста о описаним радњама и учешћу окривљеног сведоче само оштећени [REDACTED] и [REDACTED], али да и сведоци које је суд био у прилици да испита или њихове исказе прочита такође описују ове догађаје. Затварање у шахт који се налази поред хангара 9, описују како они који су били затворени, тако и они из хангара 6 којима је из прича познато о каквом се мучењу радило. Сведок [REDACTED] који је у два наврата затворен у шахт, који је и иначе према исказима свих

саслушаних сведока био изложен најокрутнијем поступању јер је проглашен за Војводу, живописно, детаљно и потресно је представио ову ситуацију. Начин на који се поступало са затвореним цивилима у хангару «Шестица», да су их тукли унутар хангара, често изводили напоље, чак и ноћу, начин на који се поступало са оштећеним [REDACTED] познат је сведоцима који су били у том хангару. Такође, како се поступало са цивилима по довођењу у логор описивали су и саслушани сведоци, као и оштећени [REDACTED]. Дакле, суд је закључио да се ни један од догађаја у којима је према наводима оптужнице учествовао окривљени и предузимао радње које су описане, а које према ставу оптужбе имају обележја кривичног дела ратни злочин против цивилног становништва, није одвијао у ситуацији да је означени оштећени сам са стражарима и да га они туку, телесно повређују, муче и слично, већ се ради о ситуацијама којима присуствује или је истом тучењу и повређивању изложен још неко од сведока.

Ценећи изведене доказе у односу на сваку од описаних радњи по тачкама побројаним у оптужници, суд је анализирао тачке 1,2 и 6 у којима је наведено да су радње предузете према оштећеном [REDACTED], посебно ценио исказ овог оштећеног, па је нашао да није доказано да је окривљени предузео ове радње.

Једини који сведочи да је окривљени предузео радње и учествовао у њима, наведене у овим тачкама оптужнице, је оштећени [REDACTED] чији исказ је суд оценио као неуверљив, супротан исказима осталих сведока који описују овај догађај, и неистинит у погледу тога да је окривљени предузео описане радње.

Није било других доказа, осим исказа [REDACTED] да је окривљени учествовао у догађају који је описан под тачком 1. Према наводима оптужнице оштећени [REDACTED] је морао изаћи из хангара број 6, клекнути на земљу, са спојеним рукама иза врата, па га је окривљени неколико пута ударио кундаком пушке у леђа и ногама обувеним у чизме, а други стражари и то Зијад Ланцо зв. Зенга бејзбол палицом, Шпаго Един електричним каблом на врху свезаним у чвор, Чамцић Кемал звани Кемо и стражар по имену Мухамед из Невесиња држаљом од лопате и другим предметима, да су га тукли око 30-45 минута, по свим деловима тела, од чега је у једном тренутку изгубио свест, и да су му тада претили да ће га заклати, вређали да су му силовали мајку и тако према њему нечовечно поступали. По оцени суда није доказано да је окривљени ове радње извршио, јер само из исказа оштећеног [REDACTED] тако нешто није могло да се закључи.

Током поступка је утврђено да је [REDACTED] био затворен у хангару број 6, да су све затворене цивиле стражари тукли у хангару и испред, неке су изводили и ноћу, а ноћу да би га тукли изводили су и оштећеног [REDACTED]. Утврђено је из исказа саслушаних сведока да су оштећеног посебно тукли и мучили да би открио где се налази пушкомитраљез који је сакрио, да се са таквим поступањем престало када

је открио и предао оружје. Сведоци [REDACTED] и [REDACTED] наводе да су оштећеног [REDACTED] изводили и у току ноћи.

О догађају који је наведен као тачка 1 оштећени [REDACTED] наводио је да га је почетком јуна Хазим Делић позвао да изађе. Видео је на излазним вратима неколико стражара. Делић је стајао око три метра удаљен од врата, а испред њега су били Зијад Ланцо зв. Зенга, Хондо Самир, Един Шпаго зв. „Кравар“, Чамцић Кемо и Мухамед из Невесиња (кога још једино сведок [REDACTED] у свом исказу означава као стражара у логору наводећи да он затворенике није ни тукао ни мучио). Делић му је наредио да клекне на колена и стави руке иза врата. Тада су почели сви да га ударају. „Кравар“ га је ударао каблом дебљине пар сантиметара који је на врху био везан у чвор да би ударац више болео. Окривљени је држао полуаутоматску пушку и ударао га кундаком. Зенга бејзбол палицом, а Делић шилом од лопате. Ударали су га, претили да ће га заклати, вређали, говорили да ће му силовати мајку која је била заробљена и смештена у логору. Делић је претио да ће га убити. Окривљени се пар пута залетео и ударио га кундаком иза рамена, у пределу леђа. Све је трајало неких 45 минута док се није онесвестио од удараца које је задобио и пао у бару која је била испред хангара. Био је обучен у џемпер који се натопио и од воде почео да пушта црвену боју у коју је био офарбан. Зенга му је бацио на леђа неколико петарди и запалио их. Претпоставља да је црвена боја уплашила стражаре, можда су помислили да је у питању крв, па су га унели у хангар. Пар дана после овога, дошао је Делић са стражарима Чамцић Кемалом, „Зенгом“, окривљеним и Мухамедом и рекао му „да имаш девет живота, остати ти неће ниједан, још пар дана да се одмориш, чека те опет исто“.

Суд није прихватио исказ сведока [REDACTED] у погледу тога да је окривљени са групом стражара тукао овога оштећеног, јер је оповргнут исказом сведока [REDACTED] који је догађају присуствовао, и исказима сведока који су били затворени у хангару 6, а који наводе да окривљеног никада нису видели нити да је улазио у хангар нити да је тукао и малтретирао оштећеног [REDACTED] нити и једног другог затвореног цивила.

Наиме, сведок [REDACTED] навео је да је био у групи када су почетком јуна из хангара 6 изведени сви [REDACTED]. Тада су [REDACTED] стражари Есад Масић зв. „Есо Макарон“ и „Зенга“ наредили да легне на трбух у локву воде јер није хтео да призна где је сакрио оружје-митраљез, за који су сазнали. Док је [REDACTED] лежао Мацић и Зенга су га тукли, а Есад Мацић том приликом стављао му је и петарде на тело које је запалио. Тукли су и остале које су извели из хангара и испитивали да ли Зоран има оружје и где је. Том приликом окривљени није био присутан, већ је од стражара осим Есада Масића и „Зенге“, можда био присутан и Есадов брат Миралем. Овај сведок се сећа детаља које је описао и оштећени, да се тада џемпер оштећеног поквасио и почео да пушта црвену боју. Познато му је и да је мајка оштећеног која је била затворена у логору, и силована.

И остали саслушани сведоци: [REDACTED] и [REDACTED] који су били смештени у хангару број 6, сећају се да су од [REDACTED] тражили да открије где је сакривен пушкомитраљез, шта су стражари користили да туку затворенике, како је оштећени [REDACTED] лежао у бари, како су постављене и упаљене петарде, како се поквасио црвени цемпер, дакле свих детаља о којима је говорио и оштећени из чега је суд закључио како се ради управо о истом догађају о коме говори и оштећени и који је описан у оптужници.

Међутим, док су сведоци сагласни у погледу тога који су стражари учествовали и сагласни да у овој групи није био окривљени, само оштећени [REDACTED] наводи да га је тада окривљени ударао у леђа и испод рамена. Сведок [REDACTED] навео је да су оштећеног [REDACTED] у хангару тукли Хазим Делић, Фочак и извесни Богић, при чему он не познаје окривљеног нити је његово име икада раније чуо. Да су [REDACTED] тукли стражари у логору наводи и сведок [REDACTED], али ни он не познаје окривљеног и за њега је први пут чуо у овом поступку. Изричито је навео да ни у изјави пред истражитељима Хашког трибунала није споменуо окривљеног јер није ни знао њега, нити то име, и објаснио околности под којима је изјава дата. Иако је она углавном тачна у погледу тога да је био у логору и у хангару 6, није тачно да је било када споменуо име окривљеног и не може да објасни како се то уопште нашло у изјави коју је он дао истражитељима. Сведок [REDACTED] је први пут окривљеног видео у логору средином јула, сигуран је да никада није видео да је окривљени некога тукао, па ни [REDACTED]. Касније, никада му Срби који су били у логору, нису споменули окривљеног као стражара који је некога тукао и мучио, после рата виђао је окривљеног и оштећеног у кафићу, а сигуран је да оштећени [REDACTED] не би седео са неким ко га је тукао. Уједно, и сведок [REDACTED] и сведоци [REDACTED] и [REDACTED] који су били затворени у хангару број 6, међу стражарима који су њих и остале затворенике из хангара тукли и малтретирали, не спомињу окривљеног.

Дакле, осим исказа оштећеног [REDACTED] није било других доказа да је окривљени учествовао у овом догађају и предузимао радње описане под овом тачком, а како је овај исказ потпуно супротан исказима свих осталих саслушаних сведока, суд није могао да га прихвати, нити из њега да закључи да је окривљени ове радње извршио.

У односу на тачку 2 изреке пресуде суд је нашао да није доказано да је окривљени у неколико наврата у току јуна месеца са Зијад Ланцом зв. Зенга, а некад и са другим стражарима улазио у хангар 6 и наређивао оштећеном [REDACTED] да ради склекове, па када се овај спуштао, шутирао га у ребра. На овај специфичан начин, како је утврђено из исказа саслушаних сведока, није се у хангару 6 поступало само са оштећеним [REDACTED]. Сведок [REDACTED] тврди да је осим оштећеног [REDACTED] на исти начин склекове примораван да ради и [REDACTED]. У односу на оштећеног [REDACTED] и сведок [REDACTED] и [REDACTED]

описивали су овај догађај. Нико међутим није споменуо окривљеног као стражара који је оштећеног приморавао да ради склекове и шутирао га.

Сведок [REDACTED] наводи да су почетком јуна месеца у хангар број 6 ушли Зенга, Хондо, Макарон, Делић и Фочак. Тада му је „Зенга“ наредио да легне на решетке које су биле унутар хангара, које су служиле за отицање воде и да ради склекове. Окривљени, „Зенга“ и Чамцић су га шутирали врховима чизама са стране, у пределу ребара, у тренутку када је тело опуштено, док се „спушта“. То се дешавало и наредних петнаест, двадесет дана, обично ујутру.

Међутим, у погледу учешћа окривљеног исказ оштећеног је супротан осталим исказима, а других доказа да је окривљени ове радње предузео није било. Испитани сведоци који су били затворени у хангару 6 и очевици овог догађаја – [REDACTED] и [REDACTED], чије исказе је суд прихватио као јасне, уверљиве и међусобно сагласне, изјашњавају се да је „Зенга“ био стражар који је [REDACTED] терао да ради склекове и да је Зенга тај који је [REDACTED] док је радио склекове ударао ногом у трбух и ребра, а да окривљени тада уопште није био присутан. Сведок [REDACTED] наводи да је Зенга приморавао [REDACTED] да ради склекове и шутирао га. Ценећи исказе ових сведока, у вези са исказима сведока [REDACTED] и [REDACTED] који су били категорични да окривљеног у логору нису виђали да некога туче, суд је нашао да се на исказу сведока [REDACTED] не може засновати закључак да га је окривљени приморавао да ради склекове и тада га шутирао. По оцени суда, како се овај догађај није одиграо на усамљеном месту, када је оштећени сам са стражарима, већ у хангару где су били и други затворени цивили, пред којима се мучење и одвијало, уз чињеницу да се ради о крајње специфичном начину малтретирања, које је тако карактеристично да су то сви испитани сведоци упамтили, да су они упамтили и стражаре који су ово наређивали и означили Зијада Ланцу - Зенгу који је на овај начин поступао са затвореницима, то није било довољно доказа да се само из исказа оштећеног закључи да је окривљени предузимао описане радње.

Под **тачком 6** описан је догађај после посете МЦК и наведено да се догодио 13. августа. Током поступка је било неспорно, а произилази и из изведених доказа да је делегација Међународног Црвеног крста обишла логор 12. августа 1992.године. Из изведених доказа није могло бити утврђено да се овај догађај одиграо 13.08. како је то наведено у оптужници, јер су сви саслушани сведоци говорили о 12.08. као датуму посете МЦК. Такође неспорно, а произилази и из исказа испитаних сведока, након посете делегације, у хангар број 6 ушла је група стражара на челу са Хазимом Делићем, па су тукли затворене цивиле разним предметима као што су лопате, држалице, кундаци пушака, шутирали их ногама обувеним у војничке чизме. Међутим није било доказа да је и окривљени у тој ситуацији тукао и шутирао затворенике, те да је извршио радње које су му стављене на терет тачком 6 оптужнице. Нико од сведока, како од оних који су испитани на претресу, нити они чији су искази

прочитани, а испитани су пред Тужитељством Босне и Херцеговине у поступку против Есе Масића, осим оштећеног [REDACTED], то није навео.

Оштећени [REDACTED] навео је да након јула месеца оптуженог у логору није виђао као редовног стражара, већ да је он са другим стражарима повремено долазио из логора Мусала. Затворенике су 01. августа обавестили да ће у логор доћи представници Међународног црвеног крста и да ће после тога бити размене. Делгација МЦК је само евидентирала затворенике. Након њиховог одласка у хангар су ушла деветорица или десеторица стражара, окривљени, Делић, Макарон, Фочак, Чамџић Кемал и још неки њему непознати стражари. Наредили су им да седе, лицем окренутим ка зиду, ставе руке за врат, поред њега су седели Радован Глигоровић и Бранислав Ђорђић. Сви стражари су их тукли и говорили како знају да су тражили размену да би се придружили српској војсци и борили против муслимана. Све је трајало пар сати. Сећа се да их је Делић тукао лопатом снегaром, Фочак шутирао, а био је обувен у чизме, а окривљени ударао кундаком и шутирао. Није могао баш све добро да види. Окривљени је тукао [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] двојицу браће [REDACTED] из Брђана, [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], што све може да потврди и [REDACTED]. Међутим [REDACTED] који је испитан 1994.године пред истражним судијом у Београду и чији је исказ прочитан, иако сведочи о овом догађају не наводи уопште окривљеног да је био међу стражарима који су ушли у хангар и тукли затворенике, нити потврђује наводе оштећеног [REDACTED] у погледу те чињенице, чак у писму које је упутио суду уз оправдање да не може због болести посттрауматског стресног поремећаја да приступи на претрес и да исказ, тврди да не познаје окривљеног и да га он није никада у логору малтретирао и тукао.

Суд је оценио да је исказ оштећеног у погледу тога да је окривљени ушао у хангар и тукао затворенике, у супротности са исказима сведока [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] (за кога сведок [REDACTED] управо и тврди да га је тукао оптужени).

Сведок [REDACTED] је навео да су одмах након одласка представника Међународног црвеног крста у хангар број 6 ушла шесторица стражара и командант Хазим Делић који је наредио да се затвореници поставе окренути ка зиду и да подигну руке на потиљак, па су тројица стражара отишла на једну страну, а остала тројица на другу. Делић је стајао на средини хангара и командовао да се удара. Када су стражари дошли до њега Мрнцић Кемо га је четири пута ципелом шутнуо у ребра, али је тада Делић наредио да га не ударају вероватно због тога што му је сведок поправљао ауто, па га више нико није тукао. Заробљеници који су седели у редовима на средини хангара су најбоље могли да виде ко је од стражара ушао и ко је кога тукао.

Сведок [REDACTED] описује да је када су постављени да седе био шести или седми и да је могао да види све који су ушли у хангар. Сигуран је да је осим команданта Делића ушло још 5, 6 или 7 стражара и то Зенга,

Фочак, Шпаго звани Кравар, Чамцић Зајко, Мрнцић Кема, пошли су и редом их шутирала у леђа. Међу овим стражарима, сигуран је, није био окривљени. О истом догађају сведок [REDACTED] наводи да су након одласка представника Међународног црвеног крста сви стражари који су били у логору по наредби Хазима Делића ушли у хангар број 6 да претуку затворенике. Међу стражарима је био и окривљени, ушао је, али затворенике није тукао, већ се претварао да то ради, понекад је замахивао ногом, али никога није шутнуо. Још један стражар исто се као и окривљени претварао да их удара. Овог сведока су, као и [REDACTED] [REDACTED], [REDACTED] заобишли и нико их није ни ударио. Сведок [REDACTED] наводи да је након посете МЦК пет, шест стражара са Делићем тукло затворенике.

И сведок [REDACTED] чији је исказ прочитан, као и сведоци саслушани на претресу, као и сведоци [REDACTED] и [REDACTED] који су испитани пред Тужитељством Босне и Херцеговине и овај догађај описали су на исти начин, нису говорили о томе да је међу стражарима био окривљени. Сведоци [REDACTED] и [REDACTED] категорични су у томе да окривљени није учествовао у критичном догађају, док [REDACTED] наводи да је окривљени био са осталим стражарима у хангару, али да није тукао затворенике. Зато суд налази да није било доказа да је окривљени предузео радње које су описане под тачком 6 јер из исказа оштећеног [REDACTED] који је супротан исказима свих осталих сведока, тако нешто није могао да утврди. Иако сви сведоци описују атмосферу страха која је завладала када су стражари ушли и када је Хазим Делић наредио да седе и подигну руке иза врата, описују да нису смели да се окрену, неки наводе да су вирили и објашњавају да су са места на коме су седели они ближе вратима могли да виде ко је ушао, те да сви описују место на коме је седео оштећени [REDACTED] и сви набрајају стражаре који су ушли, док једино [REDACTED] инсистира на томе да је са свим стражарима ушао окривљени и да је њега шутирао. Сведок [REDACTED] који је седео 6 до 7 места удаљен од оштећеног и ближе вратима и који наводи да је вирио испод руке тврди да није видео окривљеног, а поготово га није видео да туче и шутира оштећеног [REDACTED]. Овакав исказ суд није могао да прихвати нити из њега да закључи да је окривљени ове радње предузео.

У прилог закључивању да оштећени [REDACTED] има мотива да терети окривљеног, говори и чињеница да је оштећени, саслушан на главном претресу 19.09.2013. године, на питање због чега раније није никада сведочио о окривљеном навео да је у поступку против Есе Мацића, прескочио окривљеног приликом набрајања стражара који су га тукли, објашњавајући то на следећи начин: „Па вјероватно да јесам пошто се радило о сасвим другим људима“, док у овом поступку не спомиње Мацића што је објаснио речима «ја њега нисам данас споменуо, значи сматрам непотребним пошто се не суди њему». По оцени суда овакви наводи сведока су неуверљиви и нелогични, јер у овом поступку сведок поред окривљеног поименице наводи и друге стражаре, као што је то

чинио и у поступку против Мацића, што произилази из списка и пресуде у које је суд извршио увид. Наиме, по оцени суда нелогично, неживотно и неприхватљиво је да сведок [REDACTED] до покретања овог поступка никада раније није споменуо окривљеног као стражара који га је тукао и малтретирао, а познаје га. Осим тога, из исказа саслушаних сведока несумњиво произилази да је [REDACTED] док је био председник удружења логораша могао да укаже државним органима у БиХ и пружи доказе како би се открили починиоци ратних злочина на територији Коњица и против њих водио поступак, што говори у прилог заузетом ставу суда да окривљени није предузео предметне радње које су му стављене на терет на штету овог оштећеног.

Суд је приликом оцене исказа сведока [REDACTED] и чињенице да само он говори о учешћу окривљеног у радњама које су описане у оптужници, ценио и исказе сведока [REDACTED] и [REDACTED] који су у време ратних сукоба на територији БиХ учествовали у размени затвореника (сведок [REDACTED] на граници Кисељак-Хацићи смештен у касарни у Блажују, а сведок [REDACTED] као припадник српских снага који је био присутан на разменама заробљеника у општини Хацић) и имали информације о дешавањима у логору Челебић из прича самих логораша приликом размене и којима нико није споменуо окривљеног као стражара који је тукао, силовао и убијао затворенике већ су говорили о другима.

Приликом оцене исказа оштећеног [REDACTED] суд налази да је његов исказ у знатној мери компромитован исказима сведока [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED], као и исказима које је суд прочитао, а који су прикупљени у Центру за истраживање ратних злочина БиХ, и [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] које су дали у Полицијској управи Коњиц.

Суд је из исказа [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] у које је извршио увид једино могао да закључи да је сведок [REDACTED] очигледно мотивисан личним интересима да сведочи на наведен начин, због чега је његов исказ непоуздан и неприхватљив као доказ да је управо овај окривљени извршио радње које су предмет овог поступка. У прилог ового говори исказ сведока [REDACTED] који тврди да га је сведок [REDACTED] представљајући се, између осталог, као инспектор СИПЕ и као истражитељ Тужилаштва БиХ, у више наврата што телефоном, што лично, што преко других позивао, тражио му је 50.000 КМ да се не би против њега подигла оптужница због наводног силовања, а што је он одбио да плати. Слично говоре и сведоци [REDACTED] и [REDACTED], који описују како је у њиховом присуству, као и у присуству других, сведок [REDACTED] представљајући се као истражитељ Хашког трибунала и СИПЕ тражио од окривљеног да плати 10.000 КМ да га не би оптужили за ратне злочине почињене на подручју Коњица, те да уколико не да новац може свашта да уради, али окривљени није дао новац. Ово делом потврђује и сведок [REDACTED] који је навео да је [REDACTED] хтео да испрепада окривљеног Самира да би од његове сестре [REDACTED] узео

новац, те да је [REDACTED] док се расправљао са окривљеним Самиром рекао да га Самир није тукао нити је видео да је тукао друге, али да пошто заступа логораше Америке и Канаде, окривљени Самир има да да новац, па како га је Самир пријавио, [REDACTED] „га је нагазио”. Овај сведок додао је и то да [REDACTED] лаже за Самира, да је оштећени [REDACTED] тражио новац и од других. Сведок [REDACTED] описује своја посредна и непосредна сазнања о томе да је од разних особа, чланова породица настрадалих у рату, [REDACTED] узимао новац да би на пример „затворио истрагу” или био потврђен идентитет ексхумираног лица. Исто тако и сведок [REDACTED] тврди да му је [REDACTED] пошто није више хтео да му да новца, у више наврата претио да ће у суду БиХ рећи да је лажно сведочио у предмету Еса Мацића, као и да му је [REDACTED] рекао да „што се ја са тобом јебем за неких 400-500 еура боље ми је узети од Есе Мацића „Макарона” 20.000 КМ да га не теретим”, због чега га је пријавио полицији, при чему је чуо да је [REDACTED] и од других тражио новац, као и од окривљеног Хондо Самира. Ови наводи су потврђени исказом сведока [REDACTED] који је навео да је [REDACTED] тражио новац и од [REDACTED] и од „Макарона”. Овакви наводи сведока у складу су са писмениом документацијом коју је суду доставио бранилац окривљеног - допис Савеза логораша Републике Српске упућен суду БиХ у Сарајеву из ког се утврђује да је 26.12.2009. године на седници председништва овог Савеза донет закључак да се обавести јавност да их [REDACTED] не може заступати, а о понашању говори и допис „Липовачка ноћ“, о томе да он није платио рачун. Дакле, суд је у конкретном случају оценио да исказ сведок [REDACTED] није поуздан и мотивисан је личним интересима да терети окривљеног.

У исказима сведоци [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] наводе да је сведок [REDACTED] на слави код Куљанин Митра још 1993. године, на којој су били присутни [REDACTED] и [REDACTED] вређао [REDACTED] речима „шта ћеш ти балинкуро на слави, ...твој брат доле убија и силује“, из чега је очигледна нетрпељивост коју оштећени осећа према окривљеном. Суд је при том ценио околности да су [REDACTED] и [REDACTED], сестра и зет окривљеног, али је нашао да сами по себи ови родбински односи не значе да сведоци не говоре истину. Сведокиња [REDACTED] се одрекла права да не сведочи и врло убедљиво је објаснила однос који има са Србима, пре рата и данас, јер је и сама у мешовитом браку, у Србији је провела рат, навела је да се окривљени крио да не би био мобилисан, као и колико јер била увређена због израза „балинкура“, док је сведок [REDACTED] навео да се током рата борио на српској страни, учествовао је у прихвату размењених Срба и био у ситуацији да му се неко пожали на окривљеног, али никада ништа томе слично није чуо. Обоје су наводили да су узнемирени због неправде коју осећају да се наноси окривљеном јер он ништа никада лоше није учинио, па ни у логору.

Дакле, како осим исказа оштећеног [REDACTED] није било других доказа, а овај исказ суд није прихватио јер је нашао да је

неистинит, неуверљив, мотивисан жељом да нашкоди окривљеном. суд је нашао да није доказано да је окривљени предузео радње које су описане под тачкама 1, 2 и 6.

По оцени суда није доказано да је окривљени извршио радње које су описане под **тачком 3** изреке пресуде, којом се тврди да је окривљени неутврђеног дана око половине јуна, након што је са испитивања враћено 16 цивила заједно са непознатим стражарима, тукао све оштећене по разним деловима тела и да су им тако нанели више телесних повреда, као и да су затим са Хазимом Делићем наставили да их туку и код подземног шахта, а након тога и затворили у шахт. Чињенице које се односе на овај догађај су утврђене из исказа саслушаних сведока, оштећеног [REDACTED] и исказа који су прочитани. Из изведених доказа утврђено је да је у јуну, а сведок [REDACTED] сигуран је да је то било 10. јуна, из хангара број 9, изведена једна група затворених, око 17 цивила, да су одведени на испитивање, а потом спроведени до шахта који је у близини хангара 9, и натерани да уђу у шахт. Затворен је поклопац и цивили су целу ноћ провели без светла, воде, хране, на малом простору, и скоро без ваздуха. Следећег дана ови цивили су враћени у хангар, а друга група је изведена, и како је утврђено из исказа оштећеног [REDACTED] постављени су да стоје на сунцу, понаособ су их из групе изводили и одводили на испитивање, па су их спровели до шахта и затворили. Сведок [REDACTED] затворен је у шахт оба пута. Оштећени [REDACTED] затворен је у другом наврату у шахт, а са њим је затворен и [REDACTED]. Затварање у шахт је по речима сведока [REDACTED], [REDACTED] и оштећеног [REDACTED], најстрашније што су доживели, јер описују да су били потпуно беспомоћни, да је недостатак ваздуха стварао код затворених панику, и доводио их у стање потпуног ужаса, многи су излазили без одеће, [REDACTED] наводи да је један од затворених покушао да се убије. Током испитивања како је утврђено, остале затворенике нису много тукли, јер иначе како је објаснио оштећени [REDACTED] не би могли да их испитују, али су их зато касније када су их спроводили до шахта и испред шахта стражари тукли. Овако наводи и сведок [REDACTED]. Међутим, учешће окривљеног у овом спровођењу, ударању и наношењу телесних повреде, затварању у шахт описује само оштећени [REDACTED], а његов исказ у овом делу суд је оценио као непоуздан.

Наиме, сведок [REDACTED] наводи да их је у шахт спровео Хазим Делић, да су поред шахта били осим њега и Паво Анђелић са групом стражара и да је шахт затворен. Током ноћи стражари су отварали шахт на по неколико минута. [REDACTED] који је био затворен у шахт кад и оштећени [REDACTED], наводи да су приликом његовог затварања били присутни Паво Муцић и Делић. Сведоци [REDACTED] и [REDACTED] чији су искази прочитани, наводе да их је у другој половини јуна месеца 1992. године након што су давали изјаве, група стражара међу којима су били Хазим Делић, Паво Муцић и Есо Мацић (при чему

██████████ поименице наводи само Есу Мацића) спровела до шахта, ударали су их кундацима и гурали да уђу. Онда је шахт затворен металним поклопцем, па су у једном тренутку остали без ваздуха и почели да се гуше и онесвешћују. У шахту је било укупно око 15-18 људи и ту су провели ноћ. Ујутру су на кратко отворили поклопац како би ушао ваздух, а након тога поново га затворили и њих затворене у шахту држали до увече. Такође и сведок ██████████ чији је исказ прочитан, наводи да су их након једног саслушања уместо да њих 18 врате у хангар број 9, оптужили да сви лажу, одвели и затворили у шахт где су их држали 24 сата. Вентилација је била искључена тако да су се услед недостатка ваздуха гушили и остајали без свести. При уласку и изласку из шахта су их тукли. Он је у шахту провео један дан док је било других које су по неколико пута смештали тамо. Нико од ових сведока не говори о томе да је у групи стражара која је тукла и затварала у шахт Србе био окривљени.

Само оштећени ██████████ тврди да је и окривљени био присутан, и на главном претресу дана 20.09.2013. године наводи: „Кад сам ја дошо на ред онда су сви рекли „Е овога чекамо“, њих је било група 5-6, био је Азем Делић, био је тај Фочак, био је „Зенга“. Један од тих Кема био је, био је и Хондо, знам, мислим не знам више изгубио сам појам о времену колко су ме тукли, знам да су ме доста тукли и онда сећам се да је су биле неке металне степенице лимени неки као шахт, тако имао је, отприлике као овај сто, можда мало и височије од нивоа земље, лимен, имао је само отприлике на средини горе поклопац отворен и на самој платформи шахта се пело уз степенице. Неколико пута сам ја кренуо као био према том шахту, каже врати се још мало. И кад су ме претукли онда ме још горе сачекао Азем Делић на тој платформи и он ме неколико пута ударио и буквално сам наглавачке улетео у тај шахт».

Очигледно је да је оштећеног највише тукао Хазим Делић и то произилази из његовог исказа на претресу, јер је објаснио да га је Делић Хазим увек посебно позивао да изађе из хангара, да би га тукао.

По налажењу суда исказ овог оштећеног који једини наводи да је у догађају који се односи на затварање у шахт учествовао окривљени, супротан је исказима осталих сведока који не спомињу окривљеног и такав је да из њега не може да се изведе поуздан закључак да је окривљени тукао по разним деловима тела и наносио повреде оштећеном и набројаним цивилима и затварао их у шахт. Оштећени ██████████ само наводи „Био је и Хонда, колико су ме тукли изгубио сам појам о времену..." (транскрипт 20.09.2013. године) што по оцени суда није довољно да се закључи да је, а како је то оптужницом под тачком 3 стављено на терет, окривљени са НН стражарима тукао оштећене по разним деловима тела, да је нанео више телесних повреда оштећенима, да је тукао и ██████████ и ██████████ као и ██████████, по разним деловима тела, да је и њима нанео више телесних повреда, да је наставио да их туче и код шахта, док их све нису утерали у шахт који су потом затворили. У односу на ██████████ несумњиво је утврђено да окривљени њега тада није тукао, није му нанео више телесних повреда,

да разговара са онима који су били затворени у логору, али му нико никада није рекао да је нешто лоше доживео од окривљеног и заправо никада није чуо до овог поступка његово име.

О догађајима који су се одиграли у хангару број 9 након одласка представника Црвеног крста дана 12.08.1992.године, сведочи и сведок [REDACTED]. Наиме, овај сведок наводи да је тог дана дошло до масовног и посебно тешког пребијања свих затвореника из хангара број 9, скоро сваки други затвореник од добијених батина без свести је враћен у „Деветку“. Он је био тешко повређен, јер су му два ребра са леве стране била поломљена, тако да је два дана након тог догађаја, пребачен у стационар, где су се опорављали они који су били најтеже повређени. У стационар су тада смештени и [REDACTED] и [REDACTED]. Овакве наводе поткрепљују и сведоци [REDACTED] и [REDACTED], који су такође били смештени у хангару број 9, у својим исказима датим пред Тужитељством Босне и Херцеговине у поступку против Есе Мацића, наводећи да су им након одласка представника Црвеног крста дана 12.08.1992. године стражари, међу којима су били Хазим Делић, Есо Мацић, Зенга, Кемо, наредили да изађу из хангара, да седну (клекну) на асфалт са рукама подигнутим иза главе и да су након што су то учинили почели да их ударају ногама у ребра и бубреге. Сведок [REDACTED] је објаснио и да су им том приликом наредили да размак између затвореника буде око 1 метар да би имали простора да их ударају. Ни они не говоре да је тада међу стражарима био окривљени.

Супротно наведним исказима, сведок оштећени [REDACTED] се изјашњавао другачије о овом догађају у погледу стражара који су наносили телесне повреде затворенима, наводећи да, након одласка представника МЦК у хангар су ушли Хазим Делић и Фочак, који су почели да ударају чизмом у груди све затворенике, док су остали стражари стајали на вратима хангара. Делић им је том приликом рекао „Ето Вам сад Црвени крст“. Након неког времена поново су се вратили у хангар и извели затворенике испред, где су им наредили да седну и почели су поново да их туку рукама и ногама. Међу стражарима који су их тукли били су Азем Делић, Фочак, Зенга, браћа Мацић, Хондо, двојица Кема, Едо Муф и још неки њему непознати стражари. Највише су их ударали Делић и Фочак, а Хондо их је шутирао ногама.

Како је из исказа сведока [REDACTED], [REDACTED] и [REDACTED] као и сведока [REDACTED] и [REDACTED] који су саслушани у поступку који је пред судом БиХ вођен против Есе Мацића, а који се на идентичан начин изјашњавају о догађају који се у хангару број 9 одиграо након одласка представника Црвеног крста и ко је од стражара у њему учествовао, при чему ни један од њих не спомиње окривљеног, па чак и не говоре о томе да је присуствовао критичном догађају, па су потпуно сагласни, утврђено шта се тачно догодило после посете Црвеног крста, то из исказа оштећеног [REDACTED] суд није могао да закључи да је окривљени у овом догађају

учествовао. Иако оштећени описује догађај као и други сведоци, он једини говори о томе да је окривљени са другим стражарима тукао затворенике. Овај исказ суд није прихватио јер је супротан осталим исказима, али и непрецизан и нејасан у погледу тога шта је окривљени радио, нити је оштећени могао да објасни како то да само он спомиње окривљеног да учествује у овом догађају.

Ово тим пре што је сведок [REDACTED] за кога је несумњиво утврђено да је био највише малтретиран и тучен у логору Челебић, јер је био означен као [REDACTED], а и сам управник затвора Челебић је предложио да се он најстроже казни као актер оружаног сукоба (што је утврђено из извештаја управника затвора који је достављен од стране МКТЈ), био изричит у томе да окривљени није био међу стражарима који су тукли затворенике, као и да га се не сећа из логора, док [REDACTED] тврди да му ни они које је у логору, а и касније срео, а били су затворени у „Шестици“ није споменуо окривљеног, а ни он га не зна да је тукао и мучио затворенике који су били у хангару „Деветка“.

Приликом оцене исказа оштећеног суд је ценио и то да је оштећени објаснио како окривљеног познаје из логора, а да га је упамтио по погледу када му је једном приликом донета мањерка са храном, али су је стражари оставили напољу на киши. Тада му се чинило да су по тој посуди стражари и пљували. На претресу је објаснио да се добро сећа да је један од стражара био и окривљени, сећа се његовог погледа, а ова ситуација и поглед окривљеног су за њега били понижавајући. Дакле, суд цени да оштећени о овом догађају може потпуно прецизно да се изјасни и да опише окривљеног, док када говори о догађајима који су описани под тачкама 3 и 5 само, набрајајући стражаре, набраја и окривљеног. Супротно догађају у коме је упамтио и поглед окривљеног, у ситуацијама које описује, а наведене су под тачкама 3 и 5, он не може да наведе шта је окривљени радио и због чега га памти.

Како осим исказа оштећеног [REDACTED] о учешћу окривљеног у догађајима који су описани под тачкама 3 и 5, није било других доказа, а исказ овог оштећеног суд није прихватио, то није било доказа да је окривљени предузео описане радње.

Суд је нашао да није доказано да је окривљени предузео радње описане под **тачком 4** (четири) оптужнице где је наведено да је окривљени са групом стражара тукао и наносио повреде телесног интегритета [REDACTED].

Оштећени [REDACTED] испитан је на претресу на коме је јавност искључена на основу члана 363 тачка 4 ЗКП, јер је оштећени то затражио како се његово име не би чуло у јавности због тога што још увек има имовину у Босни. Странке се нису противиле.

Испитан, оштећени [REDACTED] навео је да је заробљен у селу Брђани, седмога дана од пада Брадине тј. рачунајући од 27. маја, око пола 10 или 10 ујутру и плавим комбијем са осталима, међу којима су били и четворица његових рођака – [REDACTED] његов брат, [REDACTED]

и и , довезени су у Челебић. Поставили су их уз зид, морали су да подигну руке и тукли су их. Сигуран је да је то био Делић и још око петорица, шесторица стражара. У Челебићу, али сво време у групи, постављен уз зид подигнутих руку провео је око три сата, тукли су их око једног сата, а након тога су сви одведени на Мусалу и тамо је провео девет месеци. Није могао да види оне који су их тукли. Ударце је добио по леђима, глави, задњем делу леђа, можда је неко од њих добио и по лицу, када би се случајно окренуо. Он се није окретао док су га тукли, уопште се ни једном није окренуо, сво време је био окренут ка зиду онако како су им наредили да стоје.

Име Хондо Самир и Кравар чуо је том приликом, када је био у групи Срба коју су стражари тукли. То му је остало у ушима, не може да објасни због чега, али му је остало у памћењу да је име чуо тада. Ово име чуо је да изговара Делић, који га је тукао. Испитан пред ТРЗ у претходном поступку навео је да је чуо команде „Иди ти с десне, ја ћу с леве стране“, да је тада чуо Хондо Самире и то му је једноставно остало у ушима. Никада није видео особу која се тако зове, нити касније на Мусали где је био. Упамтио је и име Кравар које је чуо, али ни ту особу не познаје.

Постојале су одређене разлике и недоумице у погледу исказа овог оштећеног, што је суд покушао да отклони на претресу. Оштећени је објаснио колико је времена провео у Челебићу и да је то око три сата, да је извесни Хондо о коме је говорио пред замеником ТРЗ њему опалио шамар на Мусали, али не зна да ли је то иста особа о којој је говорио када је рекао да је у Челебићу чуо „Туци и ти Хондо Самире“. Објашњавао је да не зна како изгледа Хондо Самир коме је издата наредба да га туче у Челебићу, као и да не би могао да препозна особу о којој говори да му је опалила шамар на Мусали за кога тврди да се зове Хондо. Објашњавао је и да је чуваре видео када су их изводили из комбија, да је Хондо о коме говори био млађи мушкарац, са залисцима, не много висок, али није могао да објасни како је из групе стражара које је тада први пут видео издвојио управо ону особу коју описује на претресу и повезао је са именом које му је остало у памћењу. Није могао да опише ни једног другог стражара нити да се сети имена која су му прочитана. Супротно овоме говорио је да неке стражаре памти као нпр. извесног са именом Муф, да је сигуран да је особа која га је тукла у Челебићу и она која му је опалила шамар на Мусали иста, али није могао да објасни како је то повезао. Објашњавао је да данас слабије чује, али да је то последица тога што му је је Делић опалио шамар од чега је пао и повредио главу. Покушавао је да објасни да је повезао позив „Удри и ти Хондо Самире“ са тим што су њега и остале Србе тукли, а када му је предочена одбрана окривљеног да није учествовао у овом догађају, да је у Челебић распоређен као стражар касније, у јуну, да сигурно није тукао групу Срба међу којима је био и овај оштећени, да је било стражара са сличним именом извесни Амир, а на Мусали Хондо Омер, да га нико није звао и именом и презименом, оштећени је навео да му је име Хондо Самир остало у ушима. Приликом суочења и сведок и окривљени навели су један

другоме да се по први пут виде, оштећени је навео да не познаје окривљеног ни из града јер је био у Сарајеву.

Овај исказ суд је оценио као конфузан и непоуздан у погледу тога ко је све био у групи стражара која је тукла и наносила повреде телесног интегритета оштећеном и групи Срба у којој је био, те у погледу тога да ли је у овој групи био окривљени. Оштећени ни сам није ни на који други начин могао да наведе шта је наводно радио том приликом окривљени, јер то није знао, већ је учешће окривљеног заснивао само на томе што је том приликом наводно чуо његово име. Међутим и у том делу исказ је потпуно непоуздан, нити је поткрепљен неким другим доказом. Такође, из овог исказа суд није могао да утврди ни да ли је особа којој је наводно издата наредба да туче оштећеног то заиста и урадила, нити да ли је то заиста окривљени. Коначно суд није могао да утврди да ли су том приликом оштећеном нанете било какве повреде, јер он наводи да је ударан по леђима и задњем делу леђа, као и по глави, али да је озбиљна повреда тај један ударац када га је на Мусали ошамарио Делић и када је пао, док у односу на ситуацију која је описана под тачком четири оптужнице и изреке пресуде, из исказа овог оштећеног, није могло бити утврђено да ли су ударци били толики и таквог интензитета да му је телесни интегритет повређен. Исказ је потпуно конфузан и непоуздан, па како није било других доказа, суд је нашао да нема доказа да је окривљени предузео радње описане под тачком четири.

Како током поступка није доказано да је оптужени Хондо Самир извршио кривично дело ратни злочин против цивилног становништва у саизвршилаштву из члана 142 став 1 КЗ СРЈ у вези члана 22 КЗ СРЈ, које му је оптужницом стављено на терет то је суд оптуженог на основу члана 423 став 1 тачка 2 ЗКП ослободио од оптужбе за ово кривично дело.

Како је окривљени ослобођен од оптужбе то га је суд на основу члана 265 став 1 ЗКП ослободио од плаћања трошкова кривичног поступка, те исти падају на терет буџетских средстава суда.

Записничар
Наташа Арсић

ПОУКА О ПРАВНОМ ЛЕКУ:

Против ове пресуде дозвољена је жалба Апелационом суду у року од 15 дана од дана пријема писменог отправака, а преко овог суда.